

Siarter Urddas yr Eglwys yng Nghymru Astudiaeth Feiblaidd B Effesiaid 4.32

“... a byddwch yn dirion wrth eich gilydd, yn dyner eich calon, yn maddau i'ch gilydd, fel y maddeuodd Duw yng Nghrist i chwi.” (Effesiaid 4.32)

Mae cyd-destun yn bwysig

Mae dewis unrhyw adnod o'r Ysgrythur ar hap, er mwyn dychmygu sut y gallai gyfeirio at fy mywyd i yn ogystal â'r eglwys ehangach, yn broses a allai fod yn un ddigon peryglus. Ar y naill law, mae'r darlun y mae Paul yr apostol¹ yn ei roi yn yr adnod a ddyfynnir uchod yn gynnes ac yn galonogol: rydym i ymddwyn tuag at ein gilydd gydag addfwynder, tosturi a thrugaredd, gan adlewyrchu gwaith cymodlon Duw yng Nghrist. Prin y byddai neb yn anghytuno â delfryd mor fendigedig a godidog; ein dyhead fyddai i bob cymuned Gristnogol fod yn ymgorfforiad o'r model hwn.

Fodd bynnag, mae'n bwysig nodi y gallai darllen yr adnod hon ar ei phen ei hun fod yn hynod heriol pe bawn i wedi dioddef trawma yn ystod plentyndod a bod disgwyl i mi ymateb yn rasol tuag at riant creulon, ystrywgar; neu pe bawn i'n wraig briod sy'n teimlo rheidrwydd, yn sgil ei haddunedau priodasol, i garu ei gŵr treisgar er gwaethaf ei ymosodiadau parhaus; neu pe bawn i'n aelod iau o staff sy'n teimlo dyletswydd i ddioddef yn ddirwgnach wawd cyson ac ymddygiad sarhaus rheolwr anghyfiawn a gormesol. Ymhob un o'r sefyllfaoedd hyn, cyfiawnder a gwirionedd a ddylai gario'r dydd, fel na fydd y bregus yn dioddef o dan law'r rhai sydd â grym, ond yn hytrach yn mwynhau'r rhyddid, yr hunan-barch a'r parch sy'n ddyledus i bawb.

Felly, yn yr hyn sy'n dilyn, mae'n bwysig nodi y ceir tyndra weithiau rhwng y caredigrwydd, y tynerwch calon a'r ysbryd maddeugar y mae Paul yn eu hargymell a'r prosesau cywir o ddatgan y gwirionedd a chyfiawnder adferol i ddioddefwyr. Hynny yw, mae yna le cyfiawn i fecanweithiau priodol yr Eglwys yng Nghymru ar gyfer diogelu, chwythu'r chwiban a thribiwnlysoedd er mwyn dwyn troseddwyd i edifeirwch a rhoi rhyddhad ac urddas i'r gorthrymedig. Mae cyfiawnder a thrugaredd ill dau yn angenrheidiol; mae holl lwybrau'r Arglwydd yn llawn cariad a gwirionedd (gweler Salm 85.10). Daw hynny'n amlwg os darllenwn ni lythyr Paul at yr eglwys yn Effesus yn ei gyfanrwydd godidog.

¹ Mae'r llythyr at yr eglwys yn Effesus yn agor gyda'r geiriau “Paul, apostol Crist Iesu trwy ewylllys Duw...” (1:1) Fodd bynnag, mae rhai ysgolheigion wedi sylwi ar rai gwahaniaethau o ran iaith a diwinyddiaeth i lythyrau eraill Paul, gan arwain rhai i ddweud mai gwaith rhywun arall gyda chysylltiad agos â'r apostol ydyw. Er yr amrywiaeth o dybiaethau sydd yn yr esboniadau ysgolheigaidd, at ddibenion yr astudiaeth Feiblaidd hon, tybir a datgenir mai Paul yw'r awdur.

Mae Crist yn ein gwneud ni'n un

Mae'r Effesiaid yn rhoi golwg ddiddorol a grymus o'r bywyd Cristnogol. Un o'r themâu ailadroddus yw'r undod y mae Paul yn ei archwilio o safbwyntiau amrywiol: y cosmig, y rhyngwladol a'r lleol.

Yn dilyn cyfarchiad agoriadol byr (Effesiaid 1:1-2), mae'r awdur yn rhoi llais i un o'i 'ddarnau blodeuog' mawr a mwyaf cofiadwy lle mae'n mawr glodfori'r bendithion amrywiol a gogoneddus a roddwyd i ni yng Nghrist, Anwylyd Duw y Tad. Trwyddo ef, mae Duw wedi tywallt haelioni anhygoel a thoreithiog:

Ynndo ef y mae i ni brynedigaeth trwy ei waed, sef maddeuant ein camweddau; dyma fesur cyfoeth y gras a roddodd mor hael i ni, (1:7-8a).

Mae canlyniad y weithred ddigynsail, anhaeddiannol, ryfeddol hon o ffafr ddwyfol yn cael canlyniadau cosmig:

ynghyd â phob doethineb a dirnadaeth. Hysbysodd i ni ddirgelwch ei ewyllys, yn unol â'r bwriad a arfaethodd yng Nghrist yng nghynllun cyflawniad yr amseroedd, sef dwyn yr holl greadigaeth i undod yng Nghrist, gan gynnwys pob peth yn y nefoedd ac ar y ddaear. (1:8B-10)

Felly, yn union fel y credwyd mai templ Jerwsalem oedd man cyfarfod Duw a dynoliaeth, felly hefyd yng Nghrist, mae'r deml newydd, y nefoedd a'r ddaear yn dod ynghyd. Felly, nid gweithred o gariad anhaeddiannol 'yn unig', lle mae unigolion crediniol yn cael eu maddau a'u hadfer yw gwaith achubol Duw yng Nghrist, nac ychwaith dim ond rhodd i grŵp o bobl ragordeiniedig a ffafriwyd. Mae'n llawer mwy na hynny, mae'n ymwneud â'r nefoedd a'r ddaear yn dod yn un eto, gan adfer yr undod cosmig sydd ymhlyg ers dechrau'r greadigaeth (Genesis 1).

Fel yr ysgrifenna'r Esgob Tom Wright, ysgolhaig blaenllaw sy'n arbenigo ar y Testament Newydd, yn ei lyfr diweddar,

In Ephesians, more clearly than perhaps anywhere else, we see that God's plan in the Messiah Jesus was to *sum up the whole cosmos in him, everything in heaven and earth*. Jesus has fulfilled the role marked out in scripture for the truly human being, as well as the role marked out for God himself.²

At hynny, mae gan hyn oblygiadau dwfn i'r eglwys wrth iddi geisio efelychu bywyd Iesu yn ei bywyd cyffredin ei hun:

The humanity of Jesus is not simply a necessity for the purposes of rescuing the world, but *the fulfilment of the creator's original purpose*, and the true humanity of

² Tom Wright, *The Vision of Ephesians: the Task of the Church and the Glory of God* (London: SPCK, 2025), t. 5; llythrennau italig yn y gwreiddiol.

Jesus' followers is *designed to display to the world what human life was meant to be like*.³

Felly, rhoddir galwedigaeth eithriadol ac aruchel i'r eglwys:

The way I have come to see this in recent years it to understand the calling of the church as being central to the purposes of God for creation and new creation and thus think of the vocation of the church as the call to live as *the small working model of new creation*.⁴

Felly mae Paul yn agor ei lythyr at yr Effesiaid gyda golwg barcud, neu lygad eryr, ar waith Duw yng Nghrist ar yr echel 'fertigol' rhwng y nefoedd a'r ddaear. Ond mae gan hynny oblygiadau uniongyrchol - a rhyfeddol - i'r echel 'lorweddol', sef perthynas pobl â'i gilydd. Yn hynod iawn, gwelir hyn mewn cynghrair newydd wyrthiol rhwng pobl etholedig Duw a'r cenhedloedd o'u cwmpas. Mae dieithriaid dienwaediad - gwir elynion pobl Israel - wedi cael eu croesawu i fod yn rhan o bobl gyfamodol Duw trwy farwolaeth aberthol Crist. Byddai geiriau Paul wedi swnio'n ddadleuol, yn bryfoclyd – a hyd yn oed yn ffrwydrol - i'w gyd-Iddewon wrth iddo annerch credinwyr o blith y Cenhedloedd yn Effesus:

Ond yn awr, yng Nghrist Iesu, yr ydych chi, a fu unwaith ymhell, wedi eich dwyn yn agos trwy waed Crist. Oherwydd ef yw ein heddwch ni. Gwnaeth y ddau, yr Iddewon a'r Cenhedloedd, yn un, wedi chwalu trwy ei gnawd ei hun y canolfur o elyniaeth oedd yn eu gwahanu. (Effesiaid 2:13-14).

Yng Nghrist, daw'r Iddew a'r Cenedl-ddyn o hyd i heddwch dwyfol a mynediad at Dduw yn yr Ysbryd, gan ddod yn gyd-ddinasyddion gyda'r saint ac yn aelodau o deulu Duw (2:17-19). Ar ben hynny, maent wedi eu hadeiladu gyda'i gilydd, a'r "conglfaen yw Crist Iesu ei hun...yn codi'n deml sanctaidd yn yr Arglwydd...yn breswylfod i Dduw" (2:20-22). Felly, yn union fel y mae Iesu'r person yn deml, ac yn gosmos ar raddfa fechan, chwedl Wright, rydym ninnau,

*"to our astonishment ... are called to share that status... we are called to be that temple where God dwells by the spirit."*⁵

Mae'r eglwys yn Effesus - a thrwy oblygiad, yr eglwys ym mhob oes ac ymhob man - yn dod o hyd i'w gwir fodolaeth, ei hunaniaeth a'i hystyr *yng Nghrist yn unig* yn hytrach na thrwy hunaniaeth ethnig, neu fraint hanesyddol. Yng Nghrist, cyflawnir pwrpas rhagluniaethol Duw wrth i'r Cenhedloedd - a oedd gynt yn "yn ddieithriaid i ddinasyddiaeth Israel, yn estroniaid i'r cyfamodau a'u haddewid" (Effesiaid 2:12) – ddod "yn gydetifeddion, yn gydaelodau o'r corff, ac yn gydgyfrannogion o'r addewid yng Nghrist Iesu trwy'r Efengyl" (3:6). Mae'r Iddew a'r Cenedl-ddyn fel ei gilydd wedi derbyn "golud Crist" (3:8) ac wedi dod

³ Wright, t. 5; llythrennau italig wedi eu hychwanegu.

⁴ Wright, t. 5; llythrennau italig gwreiddiol.

⁵ Wright, t. 56.

i adnabod hyd a lled rhyfeddol gwaith Duw, fel y gallant “wybod am y cariad hwnnw, er ei fod uwchlaw gwybodaeth” ac fel y’u dygir “i gyflawnder, hyd at holl gyflawnder Duw”. (3:19).

Y bywyd newydd yng Nghrist

Mae gweledigaeth Paul yn y tair pennod gyntaf o’r llythyr yn aruchel ac yn ysbrydoledig wrth i’w feddwl diwinyddol craff esgyn i glodfori’r undod rhwng nefoedd a daear - a rhwng yr Iddew a’r Cenedl-ddyn - a ddaeth i fod yng Nghrist. Yn Effesiaid 4, â’i draed yn ôl ar y ddaear, daw cydberthnasoedd a gweinidogaethau yn yr eglwys leol dan y chwyddwydr, ond mae yma awydd mawr am i undod godidog yng Nghrist fod yn weladwy. Gelwir yr eglwys yn Effesus - a thrwy hynny gelwir ar bob cymuned Gristnogol ers hynny fel hyn: “Ymrowch i gadw, â rhwymyn tangnefedd, yr undod y mae’r Ysbryd yn ei roi (Effesiaid 4:3). Mae’r testun ‘eciwmnaidd’ mawr hwn o’r Testament Newydd yn pwysleisio nad yw undod yn ‘ddewis ychwanegol’ ond yn hytrach ei fod yn deillio o Dduw yn galw ar yr eglwys fel hyn: “un corff...un Ysbryd....un yw’r gobaith....un Arglwydd, un ffydd, un bedydd, un Duw a Thad i bawb, yr hwn sydd goruwch pawb, a thrwy bawb, ac ym mhawb.” (Effesiaid 4:4-6). Mae Paul yn pwysleisio’r undod hwn saith gwaith - y rhif perffaith a chyflawn - a thrwy hynny yn rhoi hunaniaeth eang, hollgynhwysol i’r eglwys, sy’n llifo o gyflawnder Crist ei hun.

Ymhellach, mae’r eglwys, sef corff Crist, yn derbyn doniau gan yr Arglwydd esgynedig mewn sawl ffordd, gan gynhyrchu gweinidogaethau amrywiol sy’n gwasanaethu undod y gymuned yng Nghrist a’u twf ynddo Ef. Yn y weledigaeth fwy clos ac uniongyrchol hon, mae Paul yn ystyried nid yn gymaint olygfa banoramig yr eryr ond yn hytrach waith y golomen, yr Ysbryd eneiniog sy’n trigo o’n mewn ac yn bywiocau gweinidogaethau a defodau amrywiol. Ymhellach, mae hon yn eglwys sy’n canolbwyntio ar nod a roddwyd gan Dduw, ac yn trefnu ei bywyd tuag at

yr undod a berthyn i’r ffydd ac i adnabyddiaeth o Fab Duw....a’r mesur yw’r aeddfedrwydd sy’n perthyn i gyflawnder Crist (4:13).

Felly cymuned yw hon sy’n trawsnewid a newid bywyd yn ddynamig, nid cymuned ddiflas, ddisymud sy’n crebachu. Rhaid i’r credinwyr “ddilyn y gwir mewn cariad”

“a thyfu ym mhob peth i Grist. Ef yw’r pen, ac wrtho ef y mae’r holl gorff yn cael ei ddal wrth ei gilydd a’i gysylltu drwy bob cymal sy’n rhan ohono. Felly, trwy weithgarwch cyfaddas pob un rhan, ceir prifant yn y corff, ac y mae’n ei adeiladu ei hun mewn cariad” (4:15b-16).

Serch hynny, nid yw gweledigaeth Paul yn naïf, nac yn rhyw ddelfryd ramantus na all ymdopi â realiti sbreiddiol a di-gariad cystadleurwydd dynol a hunan-obsesiwn. Mae’n dweud bod perygl parhaol o gael “ein dal gan ystryw y rhai sy’n ddyfeisgar i gynllwynio twyll” (4:14) a thrwy barhau i fyw’r hen fywyd a ddilynwyd ganddynt cyn dod at Grist - “oferedd eu meddwl;....tywyllwch .. eu deall, a dieithriaid ydynt i’r bywyd sydd o Dduw, o achos yr anwybodaeth a’r ystyfnigrwydd sydd yn eu calon” (4:17b-18). Y bobl y mae Paul yn

mynd i'r afael â nhw yw'r rhai sydd wedi dysgu bod “gwirionedd yn Iesu” ac wrth ddilyn y ffordd honno o ffydd, gobaith a chariad di-ffael:

“fe'ch dysgwyd eich bod i roi heibio'r hen natur ddynol oedd yn perthyn i'ch ymarweddiad gynt ac sy'n cael ei llygru gan chwantau twyllodrus, a'ch bod i gael eich adnewyddu mewn ysbryd a meddwl, a gwisgo amdanoch y natur ddynol newydd sydd wedi ei chreu ar ddelw Duw, yn y cyfiawnder a'r sancteiddrwydd sy'n gweddu i'r gwirionedd. (Effesiaid 4:22b-24).

Mae'r cyferbyniadau cwbl amlwg hyn rhwng yr hen fywyd a'r bywyd newydd yn arwain at ddewisiadau moesegol penodol: mae disgwyl i'r gymuned gefnu ar anwiredd a choleddu'r gwirionedd; digio pan fo'n briodol, ymwrthod â phechod a pheidio â gadael i'r haul fachlud ar ddigofaint; cefnu ar ladrata gan weithio'n onest i ariannu haelioni i'r anghenus; ac osgoi geiriau drwg gan yn hytrach siarad geiriau llawn gras sy'n meithrin y gwrandawyr (4:25-29). Mae'r dilynwyr yma i Iesu yn bobl sydd wedi eu cyffwrdd â'r Ysbryd Glân â “sêl...ar gyfer dydd eich prynu'n rhydd”, yn bobl sydd wedi'u neilltuo i rannu ym mywyd Duw ei hun, heb fwlch trist rhwng eu hunaniaeth ddyfnaf, fewnol a roddwyd gan yr Ysbryd a'r hyn a ddaw yn weladwy mewn perthynas ag eraill. Os ydym wedi cael ein hachub - gan gariad, trwy gariad ac er mwyn cariad - yna rhaid i gariad fod yn siâp diffiniol ar gyfer ein bywyd cyffredin.⁶

Daw cyferbyniad trawiadol i'r drefn o “gefnu ar X a gwneud Y yn lle hynny” pan ddywed Paul:

Bwriwch ymaith oddi wrthy ch bob chwerwder, llid, digofaint, twrw, a sen, ynghyd â phob drwgdeimlad. Byddwch yn dirion wrth eich gilydd; yn dyner eich calon, yn maddau i'ch gilydd fel y maddeuodd Duw yng Nghrist i chwi (Effesiaid 4:31-32).

Mae'r ddau fath yma o nodweddion sy'n cynrychioli'r hen ffordd o fyw a ffordd newydd Crist yn gwbl groes i'w gilydd. Mae'r foeseg newydd hon i'r Eglwys wedi'i gwreiddio yn Nuw, oherwydd Ei ymateb i hanes hynafol pechod dynol yw nid parhau â'r cylchoedd diddiwedd hyn o lid a chwerwder dynol trwy rym dwyfol dinistriol, ond yn hytrach eu hamsugno'n llwyr ac yn derfynol ar groes y Meseia. Yng Nghrist, felly, eir i'r afael yn uniongyrchol ag ymdrechion ffaidd i ennill grym, a chânt eu hatal, eu torri a'u gwneud yn aneffeithiol: “fel y maddeuodd Duw yng Nghrist i chwi” (4:32). Ar ôl derbyn y cymod anhaeddiannol hwn yn rhodd o'r nef, mae'r Eglwys, sef corff Crist, i adlewyrchu'r un rhinweddau yn ei bywyd ei hun, gan ddangos caredigrwydd, tynerwch calon a maddeuant.

Mae Tom Wright yn ei gyfleu'n dda wrth iddo ysgrifennu am y gymhariaeth ddramatig rhwng y darlun o gynddaredd cynyddol a welir yn Effesiaid 4:25-31 a'r rhyddhad amlwg sy'n dilyn yn adnod 32:

It's like a moment in music when suddenly the clattering and clanging stops, to be replaced by a new melody, sweet, strong and clear. Kindness; tender feelings;

⁶ Sylwch fel y mae hyn yn adleisio rhannau eraill o'r Testament Newydd, yn arbennig Llythyr Cyntaf Ioan (yn enwedig 1 Ioan 4).

forgiveness. Feel the sigh of relief. Then cherish that feeling. Then reflect on what brings it about. Then make a habit of it.⁷

Sut mae'r Effesiaid yn taflu goleuni ar Siarter Urddas yr Eglwys yng Nghymru?

Trwy arfer y math hwn o ymddygiad anrhydeddus, gall unigolion a thrwy hynny gymunedau gael eu trawsnewid. Ond does neb yn dweud bod hyn yn hawdd. Bydd hyn yn galw arnom i ddod â'n tywyllwch i oleuni tyner ond dadlennol Duw, fel y gallwn gael ein hadfer gan yr un a drechodd dywyllwch y groes ac a fydd byw am byth yng ngoleuni tragwyddol y Pasg.

Mae gwaith graslon Duw yng Nghrist yn galw arnom i ymaddasu'n gyson er mwyn i ni allu adlewyrchu ac ymgorffori bywyd newydd yn well. Cyfeirir at hyn yn Siarter Urddas yr Eglwys yng Nghymru gan ei fod yn nodi'r angen i "ddangos cwrteisi, urddas, a pharch at bawb gan sicrhau bod hawliau pobl eraill yn cael eu parchu a'u cynnal."⁸ Fodd bynnag, mae hyn yn cydnabod bod angen i ni fod yn hunanymwybodol, gan ystyried y "modd y mae ein hymddygiad ni ein hunain yn effeithio ar eraill" gan fod yn barod i "ymroi i newid os achosir tramgwydd."⁹ Nid oes lle i "fwlio, aflonyddu, neu erlid" yn yr eglwys, na'r arfer o "wahaniaethu'n annheg neu'n anghyfreithlon ar unrhyw sail", ond yn hytrach rhaid "hyrwyddo amgylchedd sy'n rhoi gwerth ar wahaniaethau pob unigolyn heb achosi embaras, gwrthdaro buddiannau, aflonyddu, braw, neu ofid i unrhyw unigolyn arall".¹⁰

Gan fod yn effro i ddynwedd pŵer anghyfartal a geir yn yr eglwys a bod yn ymwybodol o'r angen am gwrteisi a phroffesiynoldeb di-ffael, dylai gweithredoedd o'r fath wneud gwahaniaeth gweladwy yn ein bywyd fel eglwys, a thrwy hynny "[feithrin] diwylliant o welliant parhaus."¹¹ Mae'r Siarter Urddas yn pwysleisio'r angen am edifeirwch (y gair Groeg, *metanoia*) sy'n cynnwys newid llwyr mewn agwedd, gair a gweithred fel bod newid diwylliant gwirioneddol, parhaol a systemig yn bosibl.¹² Yn union fel Cristnogion Effesus y llythyrodd yr apostol Paul â nhw gyda delweddau mor fawreddog - ond hynod berthnasol - felly y dylai'r eglwys gyfoes osgoi ymddygiad hunanbwysig ac ystrywgar yr hen fywyd, o blaid ymddygiad anhunanol, rhyddhaol y newydd.

We need to practise the high standards of relationships and care for one another exemplified in the scriptures and to embrace the spirit of *metanoia* so that together we can walk the path of reconciliation, restoration, and respect together.¹³

⁷ Wright, t. 101.

⁸ Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, t. 2.

⁹ Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, t. 2. Gwler hfyd troednodyn 3 yn Astudiaeth Feiblaidd A lle y disgrifir arfer y Dadansoddiad o Ymwybyddiaeth

¹⁰ Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, t. 2.

¹¹ Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, t. 2.

¹² Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, tt. 1 a 2.

¹³ Yr Eglwys yng Nghymru, *Siarter Urddas*, t. 2. Am ddisgrifiad mwy helaeth o'r ffordd y dylai'r Eglwys yng Nghymru fyfyrion ar arfer awdurdod ysbrydol yn benodol, gweler adroddiad y Comisiwn Athrawiaethol Sefydlog, a gyhoeddwyd yn 2025, dan y teitl 'Cerdded mewn Didwylledd: Myfyriaeth Ddiwinyddol ar Ddefnyddio a Chamddefnyddio Awdurdod Ysbrydol', mae'r adroddiad ar gael [yma](#).

Dynwared Crist

Mae Iesu Grist yn batrwm digynsail o'r ffordd fwriadus honno – a chwbl unigryw - o garu anhunanol, wrth iddo “roi ei hun trosom, yn offrwm ac aberth i Dduw” (Effesiaid 5:1). Felly, pan fydd Paul yn annog yr eglwys yn Effesus i osgoi “anfoesoldeb rhywiol, a phob aflendid a thrachwant... a'r un modd bryntni, a chleber ffôl, a siarad gwamal, pethau sy'n anweddu. (5:3-6), peidiwch â bod yn ffôl, peidiwch â meddwi ar win” (5:17-18), mae'n cyflwyno dewis arall sanctaidd. Maen nhw – a ni – i fod “yn efelychwyr Duw, fel plant annwyl iddo,” (5:1), i fod yn bobl sy'n cael eu nodweddu gan ddiolchgarwch a mawl (5:4; 5:19), sydd â chyfran yn y deyrnas (5:5), ac wedi'u llenwi gan yr Ysbryd (5:18). Mae'r tywyllwch a oedd yn nodweddu'r hen fywyd wedi cael ei chwalu a'n camweddau cywilyddus blaenorol wedi'u datgelu. Ond tra bod wynebu'n boenus gamweithredoedd y gorffennol yn gwbl angenrheidiol, nid yw hynny'n arwain at gondemniad terfynol a marwolaeth, oherwydd rydym yn llawenhau bod Duw yn drugarog ac yn gyfiawn. Mae'n destun diolch bod goleuni Iesu yn ein gwneud yn blant y goleuni sydd angen edifarhau ac ail-gyfeirio ein bywydau personol ein hunain yn gyson a thynnu bywyd yr eglwys ehangach tuag at y wawr ddisglair honno:

“Deffro, di sydd yn cysgu,
a chod oddi wrth y meirw,
ac fe dywynna Crist arnat.”(Effesiaid 5:14)

Er mwyn ymateb i'r realiti newydd hwnnw mewn termau ymarferol, rhaid i'r Eglwys fod wedi ymrwymo i siarad y gwir am y cyflwr dynol, yn enwedig pan fo camddefnydd o ymddiriedaeth a phobl wedi'u brifo. Trwy gyfrwng y Siarter Urddas, drwy gyfrifoldeb y naill tuag at y llall ac, os oes angen, drwy ei phrosesau disgyblu, rhaid iddi amddiffyn y dioddefwr, dwyn troseddwr i gyfrif a gweinyddu cyfiawnder. Gall siarad am diriondeb, tynerwch a maddeuant (Effesiaid 4:32) ymddangos yn rhy 'feddal' ar gyfer realiti caled pechadurusrwydd dynol er mwyn i brosesau teg, llawn gwirionedd allu rhedeg eu cwrs deddfwriaethol cytunedig. Fodd bynnag, nid yw'r prosesau hyn byth yn air olaf i'r troseddwr na'r dioddefwr, ac nid yw hunaniaeth ddyfnaf yr eglwys wedi'i diffinio felly. Y broses wirioneddol, a alluogir gan yr Ysbryd, yw twf parhaus a diddiwedd yr eglwys tuag at Grist; cymunedau lle mae caredigrwydd, tynerwch calon a maddeuant diderfyn yn ddelfryd y dylem geisio ei ymgorffori. Er mwyn dangos mai dynoliaeth newydd o fyw yng nghreadigaeth newydd Duw yw ein galwedigaeth:

“Ordinary Christians are called to produce extraordinary deeds which God is bringing to his disordered world.”¹⁴

Cwestiynau myfyrdod

¹⁴ Wright, t. 58.

1. Ym mhenodau cynnar ei lythyr at yr eglwys yn Effesus, mae Paul yn llunio portread panoramig o waith achubol Crist. Ydych chi'n gweld hyn yn ysbrydoledig, neu a yw'n ymddangos braidd yn haniaethol a phell?
2. Myfyriwch ar y darlun o'r Eglwys y mae Paul yn ei roi yn Effesiaid 4. Pa fath o gymuned yw hon? A yw eisoes wedi cyrraedd perffeithrwydd, neu a oes gwaith i'w wneud o hyd?
3. Mae Paul yn galw ar yr Effesiaid i "roi heibio'r hen natur ddynol" a "gwisgo amdanoch y natur ddynol newydd" (4:22-24). Sut rydym ni'n cymryd yr alwad hon o ddifrif yn ein bywydau ein hunain fel unigolion ac fel Eglwys? Pan fydd eraill yn edrych arnom ni, ydyn nhw'n ein gweld ni'n cyflawni galwedigaeth yr eglwys fel yr alwad i fyw fel *model bach gweithredol o greadigaeth newydd*? (Dyfyniad Tom Wright: "the vocation of the church as the call to live as *the small working model of new creation*")
4. Ydych chi'n gweld tiriondeb, tynerwch a maddeuant (Effesiaid 4:32) yn ffynnu yn yr Eglwys? Sut gall y Siarter Urddas ein helpu i wneud hyn yn well?